Teastas Eorpach na Gaeilge

Siollabas Bhonnleibhéal 2 (A2)

IONAD NA dTEANGACHA
Language Centre

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Clár **lch**

1. Réamhrá ... 3
2. An t-ábhar i siollabas Bonnleibhéal 2 (A2) ... 3
3. An Ghramadach ... 4
4. Na foghlaimeoirí agus an próiseas foghlama teanga ... 4
4.1 Straitéisí foghlama agus cumarsáide ... 5
4.2 Feasacht teanga ... 7
5. Cultúr na hÉireann ... 9
6. Na scileanna ... 9
6.1 Labhairt agus Cluastuiscint ... 9
6.2 Léamhthuiscint ... 9
6.3 Scríbhneoireacht ... 10
7. Scrúdú Bonnleibhéal 2 (A2) ... 10
Topaic 1: Ócáidí sóisialta ... 11
Topaic 2: An teaghlach ... 13
Topaic 3: Caitheamh aimsire ... 16
Topaic 4: Taisteal laethúil ... 19
Topaic 5: Cúrsaí oibre ... 22
Topaic 6: Ag labhairt faoin deireadh seachtaine ... 25
Topaic 7: Bia agus deoch ... 27
Topaic 8: Sláinte agus tinneas ... 31
Topaic 9: Ag déanamh cur síos ar dhaoine ... 33
Topaic 10: Éadaí agus siopadóireacht ... 36
Topaic 11: Ag pleanáil laethanta saoire ... 38
Topaic 12: Treoracha, suíomh agus gluaiseacht ... 41
Topaic 13: Garanna agus cead ... 43
Topaic 14: Ag déanamh socruithe ... 45

1. Réamhrá

- Leagtar síos sa siollabas seo na réimsí úsáidte teanga ba chóir bheith ar chumas na bhfoghlaimeoirí sula dtabharfaidh siad faoi scrúdú Bonnleibhéal 2 (A2).

- Léiríonn an tábla thíos an chaoi a bhfuil siollabais agus scrúduithe na Gaeilge suite laistigh de Fráma Tagartha Comónta Eorpach do na Teangacha: Foghlaim, Teagasc agus Measúnú (Comhairle na hEorpa, 2001).

Fráma Tagartha	Uaireanta staidéir/foghlama	Siollabas na Gaeilge	Scrúdú na Gaeilge
A1	80-100	Siollabas A1	Bonnleibhéal 1
A2	160-200	Siollabas A2	Bonnleibhéal 2
B1	350-400	Siollabas B1	Meánleibhéal 1
B2	500-600	Siollabas B2	Meánleibhéal 2
C1	1000	Siollabas C1	Ardleibhéal 1
C2	1500	***Ar fáil 2010***	***Ar fáil 2010***

2. An t-ábhar i siollabas Bonnleibhéal 2 (A2)

- Leagtar síos sa siollabas an t-íosmhéid teanga atá riachtanach chun go mbeidh foghlaimeoirí in ann feidhmiú sna réimsí sin. Glactar leis go gcuirtear riachtanais na bhfoghlaimeoirí san áireamh i gcónaí agus cúrsaí teagaisc á dhearadh.

- Is siollabas cumarsáideach an siollabas seo. Is é a chiallaíonn sin ná go ndírítear ar fheidhmeanna éagsúla a bhfuil baint acu le topaic nó le hábhar faoi leith. Ansin, tugtar samplaí de na múnlaí cainte a d'fhéadfaí a úsáid chun na feidhmeanna sin a chur i láthair na bhfoghlaimeoirí. Chomh maith leis sin, tugtar liosta focal agus frásaí a bheidh úsáideach agus an t-ábhar sin á mhúineadh sa rang. Ní liostaí iomlána na múnlaí cainte agus an stór focal atá sa siollabas seo, agus molaimid do mhúinteoirí riachtanais na bhfoghlaimeoirí a chur san áireamh agus iad ag ullmhú a gcúrsaí féin.

- Tá an-tábhacht ag baint le riachtanais na bhfoghlaimeoirí a chur san áireamh agus cúrsa teagaisc ar bith á chur le chéile. Sula ndéantar aon ábhar teagaisc a réiteach, ba chóir úsáid a bhaint as ceistneoirí nó agallaimh chun eolas

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

cuimsitheach a bhailiú ar riachtanais na bhfoghlaimeoirí. Mar shampla, cén caitheamh aimsire atá acu, cén cineál oibre a dhéanann siad, cá bhfuil siad ina gcónaí, cad iad na scileanna atá acu, cad iad na rudaí ar mhaith leosan díriú orthu sa rang agus araile. Agus eolas den chineál sin bailithe, is féidir na riachtanais agus na spéiseanna atá ag na foghlaimeoirí a chur san áireamh agus ábhar á réiteach don seomra ranga.

- Is féidir le múinteoirí an t-ábhar atá sa siollabas a chur le chéile cibé bealach atá oiriúnach don chúrsa teagaisc atá á chur le chéile acu. Is é sin le rá nach gá cloí le hord nó le leagan amach na n-aonad anseo. Mar sin féin, tá sé tábhachtach na feidhmeanna éagsúla agus na heiseamláirí teanga a chlúdach.

- Sa siollabas seo, glactar leis go gcuirfidh na múinteoirí na samplaí teanga in oiriúint do cibé canúint atá in úsáid acu féin. Mar shampla, i gcanúint Chúige Uladh is gnách go ndeirtear '*Tá mé buartha go bhfuil mé mall'*, ach deirtear *'Tá brón orm go bhfuil mé déanach'* i gcuid de na canúintí eile. Bheifí ag súil leis, ag an leibhéal seo, go mbeadh na foghlaimeoirí in ann cibé leagan atá coitianta ina gcanúint féin a úsáid gan stró agus go dtuigfidís na príomhleaganacha a úsáidtear sna canúintí eile. Mar an gcéanna le gnéithe eile den stór focal (mar shampla *'dún'/'druid'*) agus den ghramadach (mar shampla *'ar an bhóthar'/'ar an mbóthar'*). Is leor ag na leibhéil seo go mbeadh na foghlaimeoirí in ann leagan amháin a úsáid mar is ceart agus na leaganacha eile a thuiscint.

3. An Ghramadach

- Ceann de na nithe is suntasaí faoin siollabas cumarsáideach ná an chaoi a gcuirtear an ghramadach i láthair. Sna siollabais thraidisiúnta, tugadh tús áite do mhúineadh na gramadaí, ach i siollabas cumarsáideach, déantar na míreanna gramadaí a mhúineadh i gcomhthéacs na n-ábhar agus na dtopaicí. Mar shampla i dTopaic 11 (Ag pleanáil laethanta saoire), déantar tagairt do thréimhsí ama: *'Bhí mé sa Spáinn ar feadh coicíse'*. Tugtar na samplaí *'ar feadh seachtaine'*, *'ar feadh coicíse'* agus *'ar feadh míosa'* agus mínítear go leanann an tuiseal ginideach *'ar feadh'* agus gurb é sin an fáth a n-athraíonn *'seachtain'* go dtí *'seachtaine'* agus araile. Nílimid ag moladh gur cheart gach riail eile a bhaineann leis an ghinideach uatha a chur i láthair na bhfoghlaimeoirí ag an leibhéal seo. Is leor ag an leibhéal seo go dtuigfeadh foghlaimeoirí cad é atá i gceist agus cén fáth a dtagann athrú tar éis *'ar feadh'*. Is cinnte nár chóir faillí a dhéanamh i bpointí lárnacha gramadaí agus is minic a bhíonn sé úsáideach díriú go foirmeálta ar phointe gramadaí faoi leith.

4. Na foghlaimeoirí agus an próiseas foghlama teanga

- Tá go leor dá bhfuil thíos luaite i Siollabas A1 agus táthar á lua anseo arís chun cur i gcuimhne do mhúinteoirí gur cuid lárnach, leanúnach d'aon chúrsa teagaisc eolas ar straitéisí teanga agus ar fheasacht teanga.

- Is maith atá a fhios ag múinteoirí nach ionann mar a éiríonn le gach foghlaimeoir agus é nó í i mbun teanga a fhoghlaim. Tá go leor rudaí a mbíonn tionchar acu ar rath na foghlama, mar shampla, cúlra an fhoghlaimeora, pearsantacht, aois, spreagadh agus araile.

- Tá a fhios againn anois go bhfuil an-tábhacht ag baint leis an chaoi a dtéann an foghlaimeoir i mbun an phróisis fhoghlama. Dá mhéad machnaimh a dhéanann siad orthu féin mar fhoghlaimeoirí, ar na laigí agus na buanna atá acu agus na straitéisí a mbaineann siad úsáid astu, is amhlaidh is fearr a éireoidh leo agus iad i mbun teanga a fhoghlaim.

- Ní féidir glacadh leis go mbíonn an machnamh seo ar siúl ag na foghlaimeoirí go léir ná fiú go dtuigeann siad an tábhacht atá lena leithéid de chur chuige. Mar sin de, tá sé de dhualgas ar an mhúinteoir na foghlaimeoirí a spreagadh agus a threorú chun eolas a chur ar a stíl fhoghlama féin agus le níos mó eolais a chur ar na cleasanna a chabhraíonn leo dul chun cinn a dhéanamh san fhoghlaim.

- Seo a leanas cuid de na rudaí ar cheart díriú orthu sa phróiseas teagaisc agus foghlama chun cabhrú leis na foghlaimeoirí tairbhe iomlán a bhaint as a gcuid staidéir.

4.1 Straitéisí foghlama agus cumarsáide

- Is cuid nádúrtha den fhoghlaim teanga é botúin a dhéanamh agus is cinnte go dtagann deacrachtaí chun cinn le linn d’fhoghlaimeoirí bheith ag iarraidh an teanga a úsáid. Cabhraíonn straitéisí cumarsáide leis na foghlaimeoirí a bheith níos éifeachtaí agus iad ag caint, mar go mbíonn siad ag pleanáil cad é atá siad chun a rá, ag coinneáil súil ar cén chaoi a bhfuil ag éirí leo agus ag glacadh céimeanna le rudaí a chur ina gceart nuair a thagann fadhbanna chun cinn. Cabhraíonn straitéisí cúitimh leo teacht slán nuair a bhíonn bearnaí ina gcuid eolais a chuirfeadh bac ar an chumarsáid.

- Rachaidh sé chun sochair do na foghlaimeoirí neart deiseanna a bheith acu ar feadh an phróisis fhoghlama chun úsáid na straitéisí seo a fhorbairt agus cur chuige níos gníomhaí a ghlacadh maidir lena gcuid foghlama féin. Ba chóir do na múinteoirí iarracht leanúnach a dhéanamh leis na foghlaimeoirí a chur ar an eolas faoi conas an straitéis chuí a úsáid. Ní leor plé aon uaire sa seomra ranga. Caithfidh úsáid straitéisí a bheith ina dlúthpháirt leanúnach den teagasc agus ar cheann de na prionsabail ar a mbunaítear an cur chuige teagaisc ar fad. Ní hé go bhfuil straitéisí agus cleasanna ar leith le teagasc do na foghlaimeoirí. Is é is tábhachtaí ná go gcabhrófaí leo na straitéisí maithe a mbaineann siad úsáid astu cheana a aithint agus straitéisí eile a chabhródh leo a fhorbairt de réir a chéile.

- Seo thíos *cuid de na straitéisí* ar cheart do na foghlaimeoirí leas a bhaint astu:

Mar chainteoirí

- Ag pleanáil a bhfuil le rá acu. Mar shampla, go mbeadh stór frásaí bunúsacha ag na foghlaimeoirí. Beidh siad in ann, de ghnáth, frása oiriúnach a thabhairt chun cuimhne agus a úsáid de réir mar is gá.

- Ag cúiteamh nuair a bhíonn bearna ina gcuid eolais:

- Cabhair a lorg i dtaca le focal/frása/pointe faoi leith.
  Cén Ghaeilge atá air...?
  Conas a deirtear…?
- Ceist a chur ar dhaoine ar thuig siad an méid atá ráite.
  An dtuigeann tú sin?

- Ag coinneáil súil ar conas atá ag éirí leo:

- Ceist a chur ar dhuine/dhaoine eile an bhfuil an méid a dúirt siad ceart.
  An bhfuil sin ceart?
- Botúin a dhéanann siad féin a thabhairt faoi deara agus a cheartú.
- Fadhbanna a bhíonn acu go rialta a thabhairt faoi deara agus iarracht a dhéanamh iad a cheartú.

Mar éisteoirí

- A chur in iúl nach dtuigeann siad rud éigin.
  Tá brón orm. Ní thuigim sin.
  Gabh mo leithscéal, ach ní thuigim sin.

- Soiléiriú a lorg.
  Cad é a chiallaíonn…?
  An bhféadfá é sin a mhíniú dom, le do thoil?

- Athrá a lorg.
  Abair é sin arís, le do thoil.

- Deimhniú a lorg gur thuig siad i gceart cad é a bhí i gceist.
  An é an 'An Fhraincis' a dúirt tú?

- Iarraidh ar dhuine labhairt níos moille.
  An bhféadfá labhairt níos moille, le do thoil?

An comhthéacs a úsáid chun buille faoi thuairim a thabhairt faoi bhrí focal/frásaí nach dtuigeann siad.

Mar fhoghlaimeoirí go ginearálta

- Eolas a chur ar a stíl fhoghlama féin. Cad iad na rudaí a chabhraíonn leo agus cad iad na rudaí a chuireann bac orthu? Cad iad na straitéisí a mbaineann siad úsáid astu?

- A gcuid staidéir a phleanáil. Laigí agus deacrachtaí a bhíonn acu a aithint agus díriú orthu sin.

- Pleanáil sula dtugann siad faoi thascanna.

- Súil a choinneáil ar conas atá ag éirí leo le linn dóibh a bheith ag gabháil do thasc ar leith agus don fhoghlaim go ginearálta.

Le linn dóibh bheith ag obair ar théacs nó ar thasc

- Athrá a dhéanamh os ard nó ós íseal ar fhocail nó ar struchtúir.
- An úsáid chuí a bhaint as foclóirí, leabhair ghramadaí, liostaí
- téarmaíochta agus foinsí eile.
- Rangú agus ord a chur ar ábhair nua atá á bhfoghlaim acu.
- Nóta/achoimre a dhéanamh de na príomhphointí.
- Úsáid a bhaint as an eolas atá acu cheana le buille faoi thuairim a thabhairt faoi ábhair nua.
- Cabhair a lorg. Mar shampla, athrá/soiléiriú/comhairle/samplaí breise a lorg ón mhúinteoir nó ó dhaoine eile.
- Comhoibriú le foghlaimeoirí eile

4.2 Feasacht teanga

- Baineann feasacht teanga leis an tuiscint atá ag na foghlaimeoirí ar an phróiseas foghlama teanga agus an machnamh a dhéanann siad faoin chaoi a bhfeidhmíonn an teanga.

- Is cinnte go mbaineann na foghlaimeoirí leas agus tairbhe as a leithéid de chur chuige agus iad ag sealbhú na teanga. Ba cheart na foghlaimeoirí a threorú agus a spreagadh chun go mbeidh siad fiosrach faoi na nithe seo a leanas:

- an chaoi a n-oibríonn an teanga
- na patrúin éagsúla atá le haimsiú laistigh den teanga
- na cosúlachtaí agus na difríochtaí atá idir an Ghaeilge agus an Béarla
- na cosúlachtaí agus na difríochtaí atá idir an Ghaeilge agus teangacha eile atá ar eolas ag an fhoghlaimeoir

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

- Ba chóir díriú ar ghnéithe éagsúla den fheasacht teanga ar bhonn leanúnach le linn an phróisis teagaisc. Is féidir úsáid a bhaint as téacsanna oiriúnacha, idir théacsanna scríofa, théacsanna éisteachta agus théacsanna físe leis na foghlaimeoirí a spreagadh chun machnamh ar na hábhair seo. Is é aidhm an chuir chuige seo ná cabhrú leis an phróiseas sealbhaithe teanga trí dheiseanna a chur ar fáil do na foghlaimeoirí bearnaí ina gcuid eolais féin a aithint, go háirithe sa labhairt.

Seo thíos ***roinnt samplaí*** de na nithe ar cheart aird na bhfoghlaimeoirí a dhíriú orthu:

- Téarmaíocht na gramadaí. Tá sé tábhachtach go mbeadh na foghlaimeoirí eolach ar théarmaí gramadaí na Gaeilge chun go mbeidh siad in ann labhairt faoin teanga agus chun go mbeidh siad in ann an úsáid cheart a bhaint as foclóirí agus áiseanna tagartha eile.

  Difríochtaí idir comhréir na Gaeilge agus comhréir an Bhéarla. Féach na samplaí thíos:

She comes from Cork.	Is as Corcaigh í.
Do you like music? Yes.	An maith leat ceol? Is maith.

- An chaoi a mbíonn an bhéim san abairt difriúil sa Ghaeilge agus sa Bhéarla. Mar shampla:

  Bríd: Is maith liom ceol. An maith leat***sa*** ceol?

  Botún coitianta sa Ghaeilge ná ‘leat’ mar atá sa sampla thuas a fhuaimniú a fhuaimniú ar nós ***you*** (*emphatic*) an Bhéarla i.e. leas a bhaint as béim an ghutha in áit an treisitheoir ‘sa’ a chur leis an fhocal ‘leat’.

- Patrúin éagsúla i ngramadach na Gaeilge a aithint. D’fhéadfaí úsáid a bhaint as téacsanna oiriúnacha agus iarraidh ar fhoghlaimeoirí a n-aird a dhíriú ar phatrúin éagsúla a thagann chun cinn. Mar shampla, cad a tharlaíonn tar éis na bhfoirmeacha ceisteacha san aimsir láithreach agus san aimsir chaite, cad iad na hathruithe a tharlaíonn nuair a chuirtear aidiacht le hainmfhocail agus araile.

- An cineál teanga a mbaintear úsáid aisti i gcomhthéacsanna difriúla. Mar shampla, an mbíonn aon difríochtaí sa chineál Gaeilge a úsáidtear i gcomhthéacsanna foirmeálta agus i gcomhthéacsanna neamhfhoirmeálta? An mar an gcéanna a bheannaítear do dhuine sa Ghaeilge agus i dteangacha eile?

- Na canúintí. D’fhéadfaí cabhrú leis na foghlaimeoirí tuiscint níos fearr a fháil ar na difríochtaí idir na canúintí trína n-aird a dhíriú ar na leaganacha atá le fáil sna canúintí éagsúla. Mar shampla, na príomhdhifríochtaí idir na leaganacha cainte a aithint, mar shampla, ‘*ní mór dom’* agus ‘*caithfidh mé’* agus na focail a úsáidtear sna canúintí éagsúla, mar shampla, ‘*fataí*’, ‘*prátaí’* agus ‘*préataí*’.

- Cúrsaí foghraíochta. D’fhéadfaí aird na bhfoghlaimeoirí a dhíriú ar bhonn leanúnach ar chuid de na príomhdhifríochtaí idir foghraíocht an Bhéarla agus foghraíocht na Gaeilge. Mar shampla na difríochtaí fuaime idir na gutaí fada agus

na gutaí gairide *'ait'* v *'áit'*, fuaimniú na ndéfhoghar, mar shampla, *'suas'* agus *'thuas'*.

5. Cultúr na hÉireann

- Beidh roinnt foghlaimeoirí ann nach as Éirinn iad, nó atá ag déanamh staidéir ar an Ghaeilge i dtíortha thar lear. Ba chóir buneolas a thabhairt dóibh maidir le príomhghnéithe de chultúr an hÉireann, go háirithe na gnéithe sin atá bainteach leis an Ghaeilge agus leis an Ghaeltacht.

- Molaimid nár cheart gur aonad faoi leith teagaisc a bheadh i gceist anseo ach go ndéanfaí tagairt do ghnéithe áirithe den chultúr de réir mar a thagann siad chun cinn in obair an ranga.

- Seo roinnt rudaí ar cheart díriú orthu agus an t-ábhar i siollabas Bonnleibhéal A2 á mhúineadh agat: nósanna a bhaineann nó a bhain le cuid de mhórfhéilte na hÉireann anois agus san am a chuaigh thart, na cluichí Gaelacha, eolas faoin Ghaeltacht agus aon rud eile a thagann chun cinn le linn obair an ranga.

6. Na scileanna

Seo thíos léiriú gearr ar na rudaí is féidir le foghlaimeoir a bhfuil Bonnleibhéal A2 bainte amach aige nó aici a dhéanamh sna scileanna éagsúla. (Féach chomh maith Topaicí an tsiollabais).

6.1 Labhairt agus Cluastuiscint

Ag an leibhéal seo, beidh foghlaimeoirí in ann cur síos simplí a thabhairt ar a gcúlra, a gcuid oibre, na rudaí a dhéanann siad gach lá, rudaí a thaitníonn agus nach dtaitníonn leo. Bainfidh siad úsáid as abairtí agus frásaí simplí (féach samplaí sa siollabas). Beidh siad in ann páirt a ghlacadh i gcomhráite simplí faoi ghnáthábhair. Tuigfidh siad abairtí simplí agus frásaí coitianta a bhaineann leis an ghnáthshaol laethúil chomh fada agus atá an teanga soiléir agus nach bhfuil an chaint róchanúnach nó róthapa. Beidh siad fós ag brath go mór ar dhaoine eile cabhrú leo ina n-iarrachtaí le cumarsáid a dhéanamh.

6.2 Léamhthuiscint

Beidh na foghlaimeoirí in ann an bhrí ghinearálta a thuiscint i gcuntas scríofa (litir/ríomhphost agus araile) chomh fada is a bhíonn an teanga simplí agus go mbaineann an t-ábhar le réimse a bhfuil spéis ag na foghlaimeoirí ann nó a bhfuil cur amach acu air. Ní bheidh siad in ann déileáil le hábhair atá teibí nó nach mbíonn stór focal coitianta le fáil iontu. Beidh ar fhoghlaimeoirí úsáid a bhaint as na hacmhainní teoranta atá acu ó thaobh stór focal agus struchtúr de chun brí a bhaint as an téacs agus chun sonraí i dtéacsanna simplí a thuiscint.

6.3 Scríbhneoireacht

Beidh an foghlaimeoir in ann abairtí an-simplí a scríobh i dteachtaireacht ríomhphoist nó a leithéidí faoi ábhair a bhaineann go dlúth lena shaol féin. Mar shampla, '*Tá mé ag dul chuig an phictiúrlann anocht*'. Ag an leibhéal seo beidh na foghlaimeoirí in ann na rudaí seo a leanas a scríobh; abairtí agus frásaí simplí a chuirtear le chéile le cónaisc shimplí ar nós '*agus*', '*ach*' agus '*mar*'.

7. Scrúdú Bonnleibhéal 2 (A2)

Tá gach eolas faoin scrúdú seo agus gach a mbaineann le Teastas Eorpach na Gaeilge (**teg**) le fáil ag:
www.teg.ie

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Topaic 1: Ócáidí sóisialta

	Feidhmeanna	**Samplaí**
1.1	Ag tagairt don aimsir ag tús comhrá	Tá lá breá ann. Tá cinnte. Tá sé go deas. Tá drochlá ann. Tá. Tá sé fliuch. Tá sé fuar.
1.2	Ag gabháil leithscéil as ucht a bheith mall/Ag cur in iúl do dhuine gur cuma é/í bheith mall	Tá brón orm go bhfuil mé déanach. Bhí an trácht an-trom. Ná bí buartha. Tá tú ceart go leor.
1.3	Ag fiafraí de dhuine ar bhuail sé/sí le duine éigin agus ag freagairt na ceiste sin	Ar bhuail tú le Síle (cheana)? Níor bhuail. Cén chaoi a bhfuil tú, a Shíle? Bhuail. Bhuaileamar le chéile ag bainis Áine.
1.4	Ag fiafraí de dhuine an duine áirithe é/í agus ag freagairt na ceiste sin	An tusa deartháir Liam? Ní hea. An tusa cara Chlár? Is ea. Bhíomar ar scoil le chéile.
1.5	Ag fiafraí de dhuine an bhfuil sé/sí ag baint suilt as ócáid shóisialta agus ag freagairt na ceiste sin	An bhfuil tú ag baint taitnimh as an chóisir? Tá. Tá sí go hiontach.
1.6	Ag cur tuairime in iúl, féachaint an aontaíonn duine leat	Tá an cheolchoirm go maith, nach bhfuil? Tá. Tá sí ar fheabhas.
1.7	Ag ól sláinte duine	Sláinte!
1.8	Ag guí breithlá sona, etc. ar dhuine agus ag freagairt a leithéid de ghuí	Lá breithe sona duit. Nollaig shona duit. Athbhliain faoi mhaise duit. Go mba hé duit.
1.9	Ag rá go gcaithfidh tú imeacht agus ag rá cén fáth/Ag cur in iúl	Caithfidh mé imeacht. Tá orm éirí go luath. Caithfidh mé an bus deireanach a fháil.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

	Feidhmeanna	**Samplaí**
	go bhfuil aiféala ort go bhfuil duine ag imeacht	Is mór an trua sin.
1.10	Ag fágáil slán ag duine	Ádh mór. Slán abhaile.

	Gramadach	**Samplaí**
	An chopail **is**	An tusa …?
	Ainmfhocal + aidiacht	lá breá
	Ceisteanna agus freagraí san aimsir chaite	Ar bhuail tú …? Bhuail/Níor bhuail.

	Stór focal	**Samplaí**
	Ócáidí sóisialta	bainis cóisir (lá breithe) ceolchoirm
	Ginearálta	buail le Nollaig athbhliain

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Caint bhunúsach a dhéanamh agus é/í i láthair ag ócáid shóisialta. ***Éisteacht:*** Ceisteanna simplí agus beannachtaí a chloistear de ghnáth ag ócáidí sóisialta a thuiscint. ***Léamh:*** Cuid den stór focal a bhaineann le hócáidí sóisialta, cóisirí agus an Nollaig a thuiscint (e.g. 'Nollaig shona' scríofa ar chárta) ***Scríobh:*** Teachtaireachtaí simplí a scríobh – ar chárta Nollag nó ar chárta lá breithe, mar shampla.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 2: An teaghlach

	Feidhmeanna	Samplaí
2.1	Ag fiafraí de dhuine cá fhad atá sé/sí pósta nó geallta le duine, scartha ó dhuine agus ag freagairt na gceisteanna sin	Cá fhad atá tú pósta? Cá fhad atá sibh scartha? Tá mé pósta le deich mbliana. Táimid pósta le fiche bliain. Táimid scartha anois le dhá bhliain. Táimid geallta le bliain anois.
2.2	Ag fiafraí de dhuine cá fhad a bhí sé/sí pósta nó ag siúl amach le duine agus ag freagairt na ceiste sin	Cá fhad a bhí tú pósta? Bhí mé pósta ar feadh ocht mbliana. Cá fhad a bhí sibh ag siúl amach le chéile? Bhíomar ag siúl amach le chéile ar feadh trí bliana.
2.3	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoin líon mac agus iníonacha atá ag duine agus a chéile	Cé mhéad páiste atá agaibh? Tá mac amháin agus triúr iníonacha againn. Beirt iníonacha agus mac amháin.
2.4	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi aois páistí	Cén aois atá do mhac/atá sé? Cén aois atá d'iníon/atá sí? Cén aois atá siad? Tá an duine is óige trí bliana. Tá an duine is sine deich mbliana.
2.5	Ag rá cé mhéad deartháir agus deirfiúr atá agat	Tá deartháir amháin agus beirt deirfiúracha agam. Níl deartháir ná deirfiúr ar bith agam. Is páiste aonair mé.
2.6	Ag fiafraí cá bhfuil baill den teaghlach ina gcónaí agus ag freagairt na ceiste sin	Cá bhfuil sé ina chónaí? Cá bhfuil sí ina cónaí? Cá bhfuil siad ina gcónaí? Tá siad ina gcónaí i mBaile Átha Cliath anois. Tá Brídín ina cónaí i gCorcaigh. Tá Stiofán ina chónaí i Londain le cúig bliana anois.
2.7	Ag cur ball éagsúil den teaghlach in aithne	Seo é mo dheartháir Niall. Seo í mo dheirfiúr Siobhán. Seo iad mo chuid deartháireacha.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

	Feidhmeanna	**Samplaí**
		Seo iad mo chuid deirfiúracha.

	Gramadach	**Samplaí**
	Le v **ar feadh**	Táimid pósta le dhá bhliain. Bhíomar pósta ar feadh sé bliana.
	Uimhreacha pearsanta + ainmfhocal	triúr iníonacha
	Bliain amháin – fiche bliain	ocht mbliana trí bliana déag
	An aidiacht shealbhach (**mo** agus **do**)	mo dheirfiúr do mhac
	Cónaí	Tá sé ina chónaí i Meiriceá. Tá sí ina cónaí i nGaillimh. Tá siad ina gcónaí i Nua Eabhrac.

	Stór focal	**Samplaí**
	stádas pósta	geallta
	daoine	deartháireacha deirfiúracha mic iníonacha uncail aintín nia neacht seanathair/athair mór seanmháthair/máthair mhór col ceathrair col ceathracha

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Labhairt faoina stádas pósta anois agus san am a chuaigh thart, eolas a thabhairt faoina c(h)lann, agus baill éagsúla den teaghlach a chur in aithne ***Éisteacht:*** Cuid den stór focal is bunúsaí ag baint leis an teaghlach a aithint i gcomhrá agus ceisteanna maidir lena t(h)eaghlach féin a thuiscint. ***Léamh:*** Focail a bhaineann le stádas pósta a thuiscint ar fhoirmeacha agus na focail a bhaineann leis an teaghlach a thuiscint i gcuntais scríofa etc. ***Scríobh:*** Cuntas gearr a scríobh faoina stádas pósta anois agus roimhe seo, faoina p(h)áistí agus a c(h)uid deartháireacha

Topaic 3: Caitheamh aimsire

	Feidhmeanna	Samplaí
3.1	Ag rá céard a dhéanann tú nuair a bhíonn am saor agat	Is maith liom galf a imirt. Is maith liom dul ag snámh. Is maith liom dul chuig scannáin. Is breá liom bheith ag féachaint ar an teilifís. Is breá liom bheith ag éisteacht le ceol.
3.2	Ag fiafraí de dhuine an maith leis caitheamh aimsire áirithe agus ag freagairt na ceiste sin	An maith leat(sa) bheith ag snámh? An maith leat(sa) leadóg a imirt? Is maith/Ní maith.
3.3	Ag cur tuairimí in iúl faoi chaitheamh aimsire	Sílim go bhfuil an leadóg ceart go leor mar chaitheamh aimsire. Ní maith liom ar chor ar bith/in aon chor é. Sílim go bhfuil sé an-leadránach. Sílim go bhfuil sé an-suimiúil.
3.4	Ag cur ceiste ar dhuine an bhfuil suim aige/aici i rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin	An bhfuil suim agat sa stair? Tá suim mhór agam ann/inti. Níl mórán suime agam ann. Níl suim ar bith agam ann.
3.5	Ag rá cá huair a dhéanann tú rudaí éagsúla	Téim chuig ceolchoirm go minic oíche Shathairn. Imrím cispheil de ghnáth tráthnóna Dé Sathairn. Bíonn traenáil agam de ghnáth oíche Mháirt.
3.6	Ag rá go bhfuil tú i do bhall de chlub nó de chumann	Tá mé i mo bhall de chumann siúl sléibhe. Tá mé i mo bhall de chlub leadóige.
3.7	Ag fiafraí de dhuine cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin	Cé chomh minic is a imríonn tú cluiche peile? Cé chomh minic is a théann tú chuig scannán? Uair sa tseachtain/sa mhí. Gach coicís nó mar sin. Anois is arís. Nuair a bhíonn an t-am agam.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

	Gramadach	**Samplaí**
	Ord focal	Is maith liom spórt a imirt.
	An chopail	Is breá liom féachaint ar an teilifís.
	An aidiacht shealbhach	i mo bhall
	Dobhriathra ama	go minic anois is arís
	Oíche + séimhiú	oíche Dhomhnaigh oíche Mháirt

	Stór focal	**Samplaí**
	Caitheamh aimsire (go háirithe caitheamh aimsire an fhoghlaimeora)	litríocht stair iascaireacht peil ghaelach/an pheil ghaelach léitheoireacht seinm ceoil damhsa taisteal seisiúin cheoil
	Tréimhsí ama	maidin tráthnóna oíche

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Tuairimí éagsúla a chur in iúl faoi chaitheamh aimsire agus a rá cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rudaí éagsúla. ***Éisteacht:*** Ceisteanna simplí ag baint le caitheamh aimsire a thuiscint; a bheith in ann focail agus frásaí a thuiscint i gcomhrá faoi chaitheamh aimsire. ***Léamh:*** Ainmneacha caitheamh aimsire a aithint agus na príomhphointí a thuiscint i gcuntas scríofa a bhaineann le caitheamh aimsire. ***Scríobh:*** Cur síos simplí a scríobh faoina c(h)aitheamh aimsire, a rá cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rudaí éagsúla

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 4: Taisteal laethúil

	Feidhmeanna	Samplaí
4.1	Ag fiafraí do dhuine an ndéanann sé/sí mórán taistil agus ag freagairt na ceiste sin	An ndéanann tú mórán taistil? Déanaim/Ní dhéanaim. Ní dhéanaim mórán taistil, ní maith liom an baile a fhágáil. Is breá liom bheith ag taisteal.
4.2	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi thaisteal chuig an ionad oibre	Conas a théann tú go dtí ag obair gach lá? Tógaim an bus. Tá stad an bhus an-chóngarach do mo theach. Tógaim an traein. Tá sí an-áisiúil. Tiománaim isteach sa chathair de ghnáth. Téim ar an rothar. An mbíonn an carr leat?
4.3	Ag plé cúrsaí ama	Cén t-am a fhágann tú an teach? Idir a hocht agus ceathrú tar éis a hocht. Timpeall a seacht de ghnáth.
4.4	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi fhad an turais	Cá fhad a thógann an turas? Braitheann sé ar an trácht. Idir uair agus uair go leith de ghnáth. Tógann sé suas le leathuair an chloig. Ní thógann sé ach fiche nóiméad.
4.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi thaisteal	Is fuath liom an turas. Is cuma liom faoin turas. Tá sé an-dainséarach a bheith ag rothaíocht anseo.
4.6	Ag rá céard a dhéanann tú le ham a mheilt le linn turais	Léim leabhar/léim an páipéar. Éistim leis an raidió. Déanaim obair ar mo ríomhaire glúine.
4.7	Ag plé costais taistil	Cé mhéad a chosnaíonn sé? Cé mhéad atá ar thicéad singil/fillte? Tá sé an-daor. Cosnaíonn ticéad fillte €60.
4.8	Ag plé cúrsaí tiomána	An bhfuil tiomáint agat? Níl. Táim ró-neirbhíseach le bheith ag

	Feidhmeanna	**Samplaí**
		tiomáint. Tá. Táim ag tiomáint le cúpla bliain anois. Tá. Tá ceadúnas tiomána agam le dhá bhliain anois.

	Gramadach	**Samplaí**
	Ceisteanna agus freagraí san aimsir láithreach	An ndéanann tú mórán taistil?
	Réamhfhocail + an t-alt	ar an bhus/ar an mbus sa charr ar an traein ar an rothar ar an bhád/ar an mbád
	An réimír **an-**	an-daor an-neirbhíseach

	Stór focal	**Samplaí**
	Modhanna taistil	bus traein traein faoi thalamh carr rothar gluaisrothar bád
	Tuairimí	áisiúil dainséarach leadránach
	Ginearálta	turas trácht brú tráchta mótarbhealach

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Cur síos a dhéanamh ar an taisteal a dhéanann sé/sí go laethúil agus tuairimí a chur in iúl mar gheall air. ***Éisteacht:*** Ceisteanna simplí agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint. ***Léamh:*** Ainmneacha na modhanna éagsúla taistil a aithint mar aon le tagairtí do thréimhsí ama. ***Scríobh:*** Cur síos gearr a scríobh ar an taisteal a dhéanann sé/sí gach lá.

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Topaic 5: Cúrsaí oibre

	Feidhmeanna	Samplaí
5.1	Ag cur ceiste ar dhuine cén obair a dhéanann sé/sí agus ag freagairt na ceiste sin	Cén tslí bheatha atá agat? Rúnaí atá ionam. Is bainisteoir mé. Is fear gnó mé.
5.2	Ag rá cén cineál gnó atá agat	Tá siopa ceirníní agam. Tá teach lóistín agam. Tá mo chomhlacht féin agam.
5.3	Ag labhairt faoi do stádas oibre	Níl mé ag obair faoi láthair. Tá mé éirithe as/ar pinsean le bliain anois. Chaill mé mo phost cúpla mí ó shin. Tá mé ag lorg poist.
5.4	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí faoi phost	An dtaitníonn an post leat? Tá sé deacair go leor. Tá an saoiste cairdiúil go leor. Ní thaitníonn. Tá strus ag baint leis. Ní thaitníonn. Tá sé an-leadránach. Tá mo chomhoibrithe go deas.
5.5	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi uaireanta oibre	Cén t-am a thosaíonn tú ar maidin? Cén t-am a chríochnaíonn tú tráthnóna? Ar a naoi a chlog. Timpeall/thart faoina sé nó mar sin.
5.6	Ag tabhairt eolais faoi choinníollacha oibre	Tá an pá/tuarastal go maith. Fuair mé ardú céime an bhliain seo caite. Bíonn cúig seachtaine laethanta saoire agam gach bliain.
5.7	Ag lorg agus tabhairt eolais faoi cá fhad atá caite ag duine i bpost	Cá fhad atá tú ag obair ansin? Le trí bliana. Seacht mbliana nó mar sin.
5.8	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi scileanna	An bhfuil tiomáint agat? Tá/Níl. An féidir leat ríomhaire a úsáid? Is féidir/Ní féidir. An bhfuil Fraincis agat? Tá. Is féidir liom go leor a thuiscint.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Gramadach	**Samplaí**
An t-infinideach gan chuspóir	Is féidir liom tiomáint.
An t-infinideach le cuspóir	Is féidir liom Fraincis a thuiscint.

Stór focal	**Samplaí**
Poist	oibrí monarchan bainisteoir dlíodóir cuntasóir aisteoir fiaclóir ealaíontóir iriseoir garda/póilín fear an phoist/bean an phoist fear gnó bean ghnó
Áiteanna oibre	bunscoil meánscoil ollscoil bialann garáiste teach lóistín leabharlann banc siopa bróg/ceirníní … comhlacht
Coinníollacha oibre	laethanta saoire pinsean ardú céime

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:
Cur síos a thabhairt ar an chineál poist atá aige/aici, na coinníollacha oibre, tuairimí simplí a nochtadh i dtaobh an phoist, a rá cad iad na scileanna atá aige/aici.

Éisteacht:
Ceisteanna simplí agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh:
Ainmneacha fhormhór na bpost is coitianta a aithint agus éirím aon phíosa scríofa faoi na hábhair thuas a thuiscint.

Scríobh:
Cur síos a scríobh faoin obair a dhéanann sé/sí: an chineál poist atá aige/aici, na coinníollacha oibre mar aon le tuairimí simplí a nochtadh i dtaobh an phoist agus na scileanna atá aige/aici.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 6: Ag labhairt faoin deireadh seachtaine

	Feidhmeanna	Samplaí
6.1	Ag cur ceiste ar dhuine faoi cad a bhí ar siúl aige/aici ag an deireadh seachtaine	Cad é a rinne tú ag an deireadh seachtaine? An ndearna tú aon rud ag an deireadh seachtaine?
6.2	Ag rá go ndeachaigh tú áit éigin	Chuaigh mé go Corcaigh. Chuaigh mé chuig scannán le mo chara, Bríd. D'imir mé cluiche gailf le cúpla cara liom. Ní dhearna mé faic/dada.
6.3	Ag cur ceiste ar dhaoine cén uair a chuaigh siad áit éigin agus ag freagairt na ceiste sin	Cén uair/lá a chuaigh tú go Gaillimh? Maidin Dé hAoine. Oíche Shathairn.
6.4	Ag rá cad iad na rudaí a rinne tú	Chas mé le cairde sa teach tábhairne. Bhreathnaigh mé ar DVD. Chuaigh mé chuig ceolchoirm. D'imir mé galf le mo dheartháir. Cheannaigh mé cúpla bronntanas. Chonaic mé scannán maith. Chuaigh mé ag siopadóireacht.
6.5	Ag cur ceiste ar dhaoine ar bhain siad sult as rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin	Ar bhain tú sult as an deireadh seachtaine? Ar bhain tú sult as an cheolchoirm? Ar thaitin an dráma leat? Bhain. Bhain mé an-sult as. Níor bhain. Ní raibh sé rómhaith.
6.6	Ag cur tuairimí in iúl	Bhí sé ar fheabhas/thar barr/thar cionn. Bhí am iontach /ar dóigh agam. Bhí sé róchostasach. Bhí aimsir bhreá ann. Bhí an aimsir go dona.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Gramadach	Samplaí
oíche + laethanta na seachtaine	oíche Mháirt oíche Shathairn
An aimsir chaite den bhriathar	d'imir chas (le) d'éist…
Ceisteanna agus freagraí san aimsir chaite (na briathra neamhrialta san áireamh)	An ndeachaigh… Chuaigh/Ní dheachaigh An ndearna … Rinne/Ní dhearna. Ar bhain… Bhain/Níor bhain.
cúpla + an uimhir uatha	cúpla lá cúpla bronntanas
go, go dtí, chuig	

Stór focal	Samplaí
Tréimhsí ama	inné aréir Dé Luain seo caite maidin inné tráthnóna aréir

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:
Cur síos simplí a dhéanamh ar na rudaí a rinne sé/sí le linn an deireadh seachtaine.
Ceisteanna bunúsacha a chur ar dhuine eile faoin ábhar céanna.

Éisteacht:
Ceisteanna agus cur síos simplí a bhaineann leis an ábhar seo a thuiscint.

Léamh:
Na príomhphointí a bhaineann le haon chur síos scríofa (m. sh, dialann) ar an ábhar seo a thuiscint.

Scríobh:
Cur síos bunúsach a scríobh ar cad é a rinne sé/sí i gcaitheamh an deireadh seachtaine.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 7: Bia agus deoch

	Feidhmeanna	**Samplaí**
7.1	Ag tairiscint dí do dhuine agus ag glacadh le nó ag diúltú do thairiscint	Cad ba mhaith leat? Beidh caife dubh agam. An mbeidh deoch agat? Beidh gloine sú oráiste agam, le do thoil. Ar mhaith leat gloine fíona? B'fhearr liom gloine beorach, le do thoil.
7.2	Ag cur ceiste ar dhaoine an nglacann siad bainne agus siúcra agus ag freagairt na ceiste sin	An nglacann/dtógann tú bainne? Glacaim/Ní ghlacaim. An nglacann tú siúcra? Spúnóg amháin, le do thoil.
7.3	Ag lorg an bhiachláir	An biachlár, le do thoil. An féidir liom/linn an biachlár a fháil/a fheiceáil, le do thoil?
7.4	Ag cur ceiste ar dhaoine an bhfuil siad réidh le hordú	An bhfuil tú/sibh réidh le hordú?
7.5	Ag ordú an chéad chúrsa	(Ba mhaith liom) na beacáin, le do thoil. Beidh an t-anraith agam(sa).
7.6	Ag cur ceiste ar dhuine cad é ba mhaith leo don phríomhchúrsa agus ag freagairt na ceiste sin	Cad é ba mhaith leat don phríomhchúrsa? Agus don phríomhchúrsa? Beidh an stéig agamsa, le do thoil. Ba mhaith liomsa an sicín, le do thoil.
7.7	Ag cur agus ag freagairt ceisteanna faoin bhia	An bhfuil prátaí leis sin? Tá/Níl. Cad iad na glasraí atá agaibh? Beacáin agus cóilis.
7.8	Ag cur ceiste ar dhaoine ar mhaith leo milseog agus ag freagairt na ceiste sin	Ar mhaith leat/libh milseog? Ba mhaith. Beidh an sailéad torthaí agamsa, le do thoil.
7.9	Ag lorg an chláir fhíona agus ag ordú fíona	An clár fíona, le do thoil. Buidéal den Sauvignon Blanc, le do thoil.

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

	Feidhmeanna	Samplaí
		Dhá ghloine fíon bán le do thoil.
7.9	Ag cur ceiste ar dhuine cad é mar a bhí an béile/ar thaitin an béile leis/léi	Cad é mar a bhí an béile? Ar thaitin an béile leat?
7.10	Ag cur tuairimí in iúl faoi bhéile	Bhí sé an-bhlasta. Bhí sé beagáinín róspíosrach. Bhí na glasraí róbhrúite.

Gramadach	Samplaí
An t-alt agus ainmfhocail	an sicín an t-uibheagán an mhilseog
Ceisteanna agus freagraí	Ar mhaith…? Ba mhaith/Níor mhaith. An nglacann tú…? Glacaim/Ní ghlacaim. An mbeidh…? Beidh/Ní bheidh.

Stór focal	Samplaí
Deochanna	tae le/gan bainne tae láidir/lag pota tae sú oráiste fíon dearg fíon bán pionta bainne leathphionta beorach leac oighir spúnóg
Bia	anraith (glasraí) bradán (deataithe) beacáin sicín (rósta) stéig uibheagán sailéad sceallóga piseanna meacain dhearga/bhána oinniúin uachtar (reoite) cáca cáise pióg úll sailéad torthaí
Aidiachtaí	fuar te spíosrach milis blasta

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:
Na príomhchineálacha bia agus dí a ainmniú, deoch a thairiscint do dhuine eile, béile iomlán a ordú i mbialann, ceisteanna a chur faoin bhia agus tuairimí simplí a nochtadh faoi bhéile.

Éisteacht:
Ceisteanna agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na hábhair thuas a thuiscint.

Léamh:
Formhór na bhfocal agus na nithe a bhíonn le fáil ar bhiachlár simplí a thuiscint.

Scríobh:
Liosta siopadóireachta bunúsach a scríobh.

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Topaic 8: Sláinte agus tinneas

	Feidhmeanna	Samplaí
8.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi aclaíocht	An bhfuil tú aclaí? Tá/Níl. An duine aclaí tú? Is ea/Ní hea.
8.2	Ag rá cén aclaíocht a dhéanann tú	Téim ag siúl gach lá. Bím ag siúl sna sléibhte go minic. Imrím eitpheil go rialta.
8.3	Ag rá cad iad na rudaí a dhéanann tú ar mhaithe le do shláinte	Ithim bia sláintiúil. Ithim go leor torthaí agus glasraí úra. Ní ólaim ná ní chaithim (tobac).
8.4	Ag fiafraí de dhuine cad é mar a bhraitheann sé/sí agus ag freagairt na ceiste sin	Cad é mar a bhraitheann tú? Tá mé go breá. Ní bhraithim rómhaith. Níl mé ach cuibheasach/go measartha.
8.5	Ag rá céard atá cearr leat	Tá mo dhroim nimhneach. Ghortaigh mé mo dhroim. Bhris mé mo lámh ag imirt peile. Tá teocht an-ard agam. Tá póit orm.
8.6	Ag cur ceiste ar dhuine an bhfuil biseach air/uirthi agus ag freagairt na ceiste sin	An bhfuil biseach ort go fóill? Tá. Tá mé ag teacht chugam féin. Tá biseach ag teacht orm.
8.7	Ag cur comhairle ar dhuine	Ba cheart duit dul chuig an dochtúir. Ba cheart duit sos a thógáil – tá tú ag obair ródhian. Ba cheart duit níos mó aclaíochta a dhéanamh. Caithfidh tú aire níos fearr a thabhairt duit féin. Tá tú ag ól an iomarca.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

	Gramadach	**Samplaí**
	An chopail – ceisteanna agus freagraí An aidiacht shealbhach Na forainmneacha réamhfhoclacha **ar** agus **ag** An modh coinníollach	An duine aclaí tú? Is ea/Ní hea. mo dhroim Tá póit orm. Tá teocht ard agam. Ba cheart …

	Stór focal	**Samplaí**
	Baill bheatha Ginearálta	aghaidh smig droim ladhar rúitín tóin aclaí aclaíocht sláinte sláintiúil teocht bris

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Ráitis an-simplí a dhéanamh faoi thinneas agus faoi ghortuithe, ceisteanna simplí a chur ar dhaoine eile faoin chaoi a mothaíonn siad, faoi cad é atá mícheart leo agus fiafraí díobh an bhfuil siad ag mothú níos fearr. ***Éisteacht:*** Ceisteanna simplí agus cur síos an-simplí a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint. ***Léamh:*** Focail agus frásaí a bhaineann leis an ábhar seo a aithint. Comhráite simplí scríofa a bhaineann leis an ábhar a léamh. ***Scríobh:*** Na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí a bhaineann le tinneas agus gortuithe a scríobh.

Topaic 9: Ag déanamh cur síos ar dhaoine

	Feidhmeanna	Samplaí
9.1	Ag ainmniú ball éagsúil den chorp	Lámh(a) Cos(a)
9.2	Ag cur ceiste cén chuma atá ar dhuine	Cén chuma atá air? Cén chuma atá uirthi?
9.3	Ag rá cén chuma atá ar dhuine	Tá sé ard tanaí. Tá sí beag dathúil. Tá gruaig fhada dhubh air. Tá gruaig ghairid chatach uirthi. Tá súile deasa donna aige/aici.
9.4	Ag cur ceiste faoi phearsantacht duine	Cén cineál duine é/í?
9.5	Ag déanamh cur síos ar phearsantacht duine.	Is duine cairdiúil é. Is bean chineálta í.

Gramadach	**Samplaí**
Na forainmneacha réamhfhoclacha **ar** agus **ag**	orm, ort, air, uirthi, orainn, oraibh, orthu agam, agat, aige, aici, againn, agaibh, acu
Ord focal	Tá gruaig fhada dhonn uirthi.
Inscne ainmfhocal	Gruaig dhonn Féasóg fhada
Iolra ainmfhocail	cos/cosa súil/súile
Ainmfhocail agus aidiachtaí	Fear cairdiúil. Bean chineálta. Súile donna.

Stór focal	**Samplaí**
Baill bheatha	súil(e) béal féasóg ard beag ramhar tanaí dathúil/dóighiúil fada gearr/gairid díreach catach fionn rua liath
Tréithe	cairdiúil cineálta deas

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:
Cur síos simplí a thabhairt ar an chuma atá ar dhuine agus ar a p(h)earsantacht.

Éisteacht:
Ceisteanna agus cur síos simplí a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh:
Na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí a bhaineann leis na hábhair thuas a aithint.

Scríobh:
Abairtí simplí a scríobh faoin chuma atá ar dhuine agus faoina p(h)earsantacht.

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Topaic 10: Éadaí agus siopadóireacht

	Feidhmeanna	Samplaí
10.1	Ag rá go bhfuil rud éigin ag teastáil uait	Tá bróga nua de dhíth orm. Tá mé ag dul chuig bainis. Caithfidh mé culaith nua a cheannach.
10.2	Ag iarraidh ar dhuine triail a bhaint as ball éadaigh	Bain triail as go bhfeice tú. Cuir ort é go bhfeice tú.
10.3	Ag cur lorg agus ag tabhairt tuairimí	Cad é do bharúil? Tá sé go hálainn. Níl sé ródheas. Tá an dath ró-éadrom/ródhorcha. Ní oireann sé duit.
10.4	Ag lorg tuairime ó dhuine a mheasann tú a bheith diúltach faoi earra	Nach maith leat an léine sin? Ní maith. Tá sé gránna!
10.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi chostas	Tá sé an-saor/an-daor. Sílim go bhfuil sé ródhaor.
10.6	Ag déanamh comparáide idir earraí	Tá an léine seo i bhfad níos deise. Tá an sciorta seo níos daoire ná an ceann buí. Tá an cóta gorm seo níos mó/lú.
10.7	Ag rá gurbh fhearr leat rud éigin eile	B’fhearr liom ceann níos faide. B’fhearr liom ceann níos giorra.
10.8	Ag rá cé mhéad a chosnaíonn rud éigin	Tá sé seachtó (is) a cúig euro. Níl sé ach daichead is a hocht punt.
10.9	Ag cur in iúl go bhfuil tú chun earra a cheannach	Sílim go gceannóidh mé é.
10.	Ag lorg agus ag tabhairt eolais	Cén uimhir/mhéid a chaitheann tú?

	Feidhmeanna	**Samplaí**
10	faoi thomhas	Uimhir/méid a deich.

	Gramadach	**Samplaí**
	Céimeanna comparáide na haidiachta	níos mó níos daoire
	Uimhreacha (1-100)	dhá euro is fiche daichead is a hocht punt
	Ainmfhocal agus aidiacht	léine bhuí

	Stór focal	**Samplaí**
	Cineálacha éadaí	carbhat seaicéad cóta báistí crios lámhainní/miotóga hata
	Dathanna	bándearg liath corcra geal éadrom dorcha

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Na príomhbhaill éadaigh a ainmniú agus tuairimí a chur in iúl fúthu; dathanna éagsúla a ainmniú; labhairt faoi chostas ***Éisteacht:*** Cur síos an-simplí a bhaineann le baill éadaigh, an dath atá orthu agus an costas a bhaineann leo a thuiscint. ***Léamh:*** Ainmneacha na bpríomhbhall éadaigh agus na dathanna a thuiscint. Uimhreacha simplí a thuiscint i gcomhthéacs praghsanna agus uimhreacha bróg, etc.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 11: Ag pleanáil laethanta saoire

	Feidhmeanna	**Samplaí**
11.1	Ag cur ceiste ar dhuine cén áit a bhfuil sé/sí ag dul ar laethanta saoire	Cá bhfuil tú ag dul ar laethanta saoire i mbliana?
11.2	Ag rá cén áit a bhfuil tú ag dul ar laethanta saoire	Tá mé ag dul go dtí an Fhrainc. Tá mé ag dul go Sasana.
11.3	Ag cur ceiste ar dhuine cé a bheas leis/léi agus ag freagairt na ceiste sin	Cé a bheidh/bheas leat? Mo chuid deirfiúracha. Mo chairde Síle agus Pól.
11.4	Ag cur ceiste ar dhuine cá fhad a bheidh sé/sí ar laethanta saoire agus ag freagairt na ceiste sin	Cá fhad a bheidh tú/sibh ann? Ar feadh cúpla lá. Don deireadh seachtaine. Ar feadh seachtaine.
11.5	Ag cur ceiste ar dhuine cén uair atá siad ag dul ar laethanta saoire agus ag freagairt na ceiste sin	Cén uair atá tú ag dul/ag imeacht? An tseachtain seo chugainn. I gceann coicíse. Ag tús na míosa seo chugainn. Mí na Bealtaine.
11.6	Ag cur ceisteanna ar dhuine faoi na laethanta saoire agus ag freagairt na gceisteanna sin	Cá mbeidh tú/sibh ag fanacht? In óstán. An mbeidh sibh ag fanacht le Máire? Beidh, don chéad seachtain. An rachaidh sibh ar cuairt chuig Seán? An mbeidh na páistí leat? Ní bheidh. Beidh siad ag fanacht le mo thuismitheoirí.
11.7	Ag cur ceiste faoin aimsir agus ag freagairt na ceiste sin	An mbeidh an aimsir maith ag an am sin? Beidh. Tá súil agam.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Gramadach	**Samplaí**
go dtí + an t-alt	an Fhrainc: go dtí an Fhrainc an Iodáil: go dtí an Iodáil
go + gan an t-alt	Meiriceá: go Meiriceá Albain: go hAlbain
cúpla + uimhir uatha	ar feadh cúpla seachtain
ar feadh + an tuiseal ginideach	ar feadh seachtaine ar feadh coicíse ar feadh míosa (*is leor na cinn seo a fhoghlaim*)
i gceann + an tuiseal ginideach	i gceann seachtaine i gceann coicíse i gceann míosa (*is leor na cinn seo a fhoghlaim*)
Ceisteanna agus freagraí san aimsir fháistineach (na briathra neamhrialta san áireamh)	An mbeidh…? Beidh/Ní bheidh. An rachaidh…? Rachaidh/Ní rachaidh.

Stór focal	**Samplaí**
Amanna/féilte faoi leith	an Nollaig an Cháisc an deireadh seachtaine fada Lá Fhéile Pádraig
Tíortha	An Ghearmáin An Phortaingéil An Astráil Albain An Bhreatain Bheag An tSeapáin An tSín

© *Ollscoil na hÉireann, Má Nuad*

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:

Cur síos bunúsach a dhéanamh ar na pleananna atá aige/aici do na laethanta saoire. Cén áit a bhfuil sé/sí ag dul, an fhad a bheidh sé/sí ann, cén uair a bheidh sé/sí ag imeacht, cén áit a mbeidh sé/sí ag fanacht agus cad é mar a bheidh an aimsir. Ceisteanna simplí a chur ar dhaoine eile faoi na hábhair chéanna.

Éisteacht:

Ceisteanna agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh:

Ainmneacha na bpríomhthíortha a aithint. Cur síos bunúsach ar na nithe thuas a thuiscint.

Scríobh:

Cur síos simplí a scríobh faoi na pleananna atá acu do na laethanta saoire (mar shampla: i litir nó i dteachtaireacht ríomhphoist chuig cara).

Topaic 12: Treoracha, suíomh agus gluaiseacht

	Feidhmeanna	Samplaí
12.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi shuíomh (taobh amuigh)	Cá bhfuil do charr páirceáilte? Tá sé in aice leis an bhanc. Tá sé trasna ón ollmhargadh. Tá sé ansin sa charrchlós.
12.2	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi shuíomh (taobh istigh)	Cá bhfuil na heochracha? Tá siad ansin ar an teilifíseán. Tá siad ar an tábla/ar an bhord. Tá siad faoin nuachtán ansin.
12.3	Ag cur ceiste cá bhfuil duine agus ag freagairt na ceiste sin	Cá bhfuil Liam? Tá sé amuigh sa ghairdín. Tá sí istigh sa seomra suí. Tá sí thuas staighre. Tá sí thíos ansin.
12.4	Ag cur ceiste cá háit a bhfuil an leithreas, nó seomraí eile, agus ag freagairt na ceiste sin	Cá bhfuil an leithreas? Tá sé ansin ar chlé. Tá sé ansin ar dheis. Tá sé ansin ag bun an halla. Tá sé ag barr an staighre. Sin ansin é – an dara doras ar dheis.
12.5	Ag lorg agus ag tabhairt treoracha	Cá bhfuil oifig an phoist? Téigh amach an doras, tiontaigh/cas ar dheis. Tá sé ansin in aice leis an séipéal. Téigh suas an tsráid. Téigh síos an bóthar. Gabh isteach an doras sin. Tá sé ansin ar dheis.

	Gramadach	Samplaí
	An modh ordaitheach	Téigh Cas/tiontaigh
	Suíomh	thuas, thíos, istigh, amuigh

	Gluaiseacht Réamhfhocal + an t-alt **Anseo** v **ansin**	suas, síos, isteach, amach ón ollmhargadh leis an óstán ar an mbord faoin nuachtán Tá sé anseo. Tá sé ansin ar chlé.

	Stór focal	**Samplaí**
	Áiseanna Seomraí Troscán	Féach Topaic 2, A1 Féach Topaic 12, A1 Féach Topaic 12, A1

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Ceist a chur cá bhfuil rudaí éagsúla agus treoracha simplí a thabhairt; a rá cá bhfuil nithe éagsúla. ***Éisteacht:*** Eolas bunúsach faoi shuíomh a thuiscint, mar aon le treoracha simplí. ***Léamh:*** An stór focal bunúsach a bhaineann le suíomh agus treo a phiocadh amach as cur síos níos faide. ***Scríobh:*** Treoracha simplí a scríobh mar aon le habairtí simplí maidir le suíomh rudaí.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 13: Garanna agus cead

	Feidhmeanna	Samplaí
13.1	Ag iarraidh garanna (neamhfhoirmeálta)	Tabhair dom an peann sin soicind. A Shéamais – an bhféadfá an fhuinneog sin a dhúnadh, le do thoil. An bhféadfá an doras sin a oscailt – tá sé an-te istigh anseo. Oscail an doras sin dom, maith an fear.
13.2	Ag iarraidh garanna (réasúnta foirmeálta)	Ar mhiste leat gar beag a dhéanamh dom? Ar mhiste leat ríomhphost a chur chugam, má fhaigheann tú an deis? Ar mhiste leat an litir seo a chur sa phost?
13.3	Ag cur in iúl go bhfuil nó nach bhfuil tú sásta gar a dhéanamh do dhuine	Cinnte. Tá brón orm ach … níl an t-am agam. tá coinne agam. tá mé róghnóthach.
13.4	Ag iarraidh ceada/Ag tabhairt agus ag diúltú ceada	An bhféadfainn/An dtig liom an fhuinneog seo a oscailt? Cinnte – ar aghaidh leat. An dtig liom an ceol seo a chasadh síos rud beag? Cinnte. Tá sé cineál ard. An bhféadfainn an leabhar seo a fháil ar iasacht? Cinnte, ach beidh sé ag teastáil uaim arís ag an deireadh seachtaine.
13.5	Ag iarraidh labhairt le duine/Ag cur in iúl do dhuine gur féidir leis/léi labhairt le duine	An dtig liom labhairt leis an bhainisteoir? An bhféadfainn labhairt le Brian Ó Duinn? An bhféadfainn labhairt leis/léi? Cinnte. Fan ar an líne.
13.6	Ag cur in iúl do dhuine cén fáth nach féidir leis/léi labhairt le duine éigin	Tá brón orm ach … Tá sí ar saoire faoi láthair. Tá sé as baile. Níl sí san oifig faoi láthair. Níl sé ag obair inniu.

	Gramadach	**Samplaí**
	An modh ordaitheach	tabhair oscail dún
	An modh coinníollach	An bhféadfá …? An bhféadfainn …? (na cinn seo amháin)
	Ord focal	An bhféadfainn an fhuinneog seo a oscailt?

	Stór focal	**Samplaí**
	Briathra	dún/druid oscail faigh cuir féad labhair le

Beidh an foghlaimeoir ábalta …
Labhairt: Garanna simplí agus cead a iarraidh; cur in iúl cé acu an bhfuil nó nach bhfuil sé/sí sásta gar a dhéanamh nó cead a thabhairt. ***Éisteacht:*** Garanna simplí a thuiscint agus fios a bheith aige/aici cé acu a bhfuil duine eile sásta gar a dhéanamh dó/di nó cead a thabhairt. ***Léamh:*** Nótaí gearra ina bhfuil gar nó cead á n-iarraidh a thuiscint. ***Scríobh:*** Garanna simplí agus cead a iarraidh i bhfoirm scríofa.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Topaic 14: Ag déanamh socruithe

	Feidhmeanna	Samplaí
14.1	Ag cur ceiste ar dhaoine an mbeidh siad saor agus ag freagairt na ceiste sin	Cad é atá tú a dhéanamh oíche Mháirt? Faic. Cén fáth? Tá mé ag dul go Corcaigh. Cad chuige?
14.2	Ag tabhairt cuiridh do dhuine/Ag glacadh agus ag diúltú do chuireadh	Ar mhaith leat dinnéar a ithe liom? Ar mhaith leat lón a ithe liom féin agus le Bairbre? Ba bhreá liom. Ba bhreá liom ach … beidh mé i nGaillimh. beidh mé gafa. beidh mé as baile. beidh mé ag tabhairt aire do na páistí.
14.3	Ag cur díomá in iúl	Is mór an trua sin!
14.4	Ag iarraidh teacht ar chinneadh agus ag déanamh moltaí	Cad é a dhéanfaimid san oíche amárach? Cad é faoi/Céard faoi dhul chuig dráma?
14.5	Ag plé cúrsaí ama	Cén t-am a thosóidh sé? Ar cheathrú/Ag ceathrú tar éis a hocht. Ag cúig bhomaite is fiche go dtí a naoi.
14.6	Ag socrú ama	Cén t-am a chasfaimid le chéile? Beidh an traein istigh ar chúig nóiméad chun a naoi. Casfaidh mé leat ansin.
14.7	Ag rá le duine cén t-am a bhaileoidh tú é/í	Baileoidh mé tú timpeall a naoi. Beidh mé ansin roimh leath i ndiaidh a seacht.
14.8	Ag gabháil buíochais	Tá mé an-bhuíoch díot.

© Ollscoil na hÉireann, Má Nuad

Gramadach	**Samplaí**
An aimsir fháistineach den bhriathar	Beidh mé gafa.
Ar + séimhiú	Ar cheathrú chun a naoi.
Uimhreacha agus am	Cúig nóiméad tar éis a sé. Deich mbomaite i ndiaidh a seacht. Fiche tar éis a seacht. Cúig bhomaite is fiche go dtí a deich.

Stór focal	**Samplaí**
Ginearálta	Féach *Caitheamh aimsire A1* & *A2* agus *Saol laethúil A1*

Beidh an foghlaimeoir ábalta …

Labhairt:
A fháil amach an bhfuil duine saor agus tagairt a dhéanamh do na príomhócáidí sóisialta. Cuireadh a thabhairt agus glacadh le cuireadh agus diúltú do chuireadh. Socruithe simplí a dhéanamh a bhaineann le ham agus le háit.

Éisteacht:
Ceisteanna agus comhráite simplí a bhaineann le cuirí agus ócáidí sóisialta a thuiscint.

Léamh:
Cuirí an-simplí a thuiscint (ar chárta a chuirfeadh duine a bheadh ag eagrú cóisire, mar shampla).

Scríobh:
Cuirí simplí a scríobh. Nóta an-simplí a scríobh ag glacadh le nó ag diúltú do chuireadh.